

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

1 (564)

ISSN 1407-1479

2019. gada 14. janvāris

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA NOSAUC 2018. GAĀDA NOZĪMĪGĀKOS SASNIEGUMUS LATVIJAS ZINĀTNĒ

Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) nosaukusi 12 nozīmīgākos sasniegumus Latvijas zinātnē 2018. gadā, papildus piešķirot piecus LZA prezidenta atzinības rakstus.

Zinātnes sasniegumu un nozīmīgāko notikumu Latvijas zinātnes dzīvē izvērtēšanu Latvijas Zinātņu akadēmija uzsāka 2002. gadā. Kā uzsvēra LZA prezidents Ojārs Spārītis, atklājot 2017. gada zinātnes sasniegumu konkursa laureātu apbalvošanas ceremoniju: "Mūsu mērķis nav tikai lepoties ar pazīstamu zinātnieku sasniegumiem, bet iepazīt aizvien jaunu Latvijā izglītību ieguvušo un savu zinātnieka karjeru veidojošo pētnieku vārdus, izprast, ko Latvijas zinātnē ir atklājusi jaunu milzīgajā jaunās informācijas, zināšanu un pasaules pieredzes okeānā un kā šie izgudrojumi, pētījumi un inovācijas spēj stiprināt valsts ekonomiku un aizsardzību, būt saistoši Latvijas uzņēmējdarbībai un interesanti mūsu sadarbības partneriem globālajā pasaulē".

Par LZA organizētā zinātnes sasniegumu konkursa popularitāti Latvijas zinātniski pētniecisko institūciju vidē liecina pakāpeniski pieaugošais konkursa dalībnieku skaits. Šogad LZA zinātnes sasniegumu konkursam tika iesniegti 51 pieteikumi. Konkurss gadu gaitā ir ieguvis arī atzīstamu rezonansi sabiedrībā un plaši tiek atspoguļots medijos.

SASNIEGUMI TEORĒTISKAJĀ ZINĀTNĒ

1. **Cilvēka šūnās atrasta neparasta DNS forma ar neparastu iepakojumu un genoma apkalpošanas funkciju.**

Autori: *Dr.biol.* Kristīne Salmiņa, LZA akadēmiķe *Dr.habil. med.* Jekaterina Ērenpreisa, *Dr.biol.* Tāivaldis Freivalds, *Dr.biol.* Turs Selga, *Mg.* Germanis Sorokins, Jēkabs Krīgerts (*Mg. students*).

Institūcija: Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte.

2. **Pirmo reizi starpdisciplināri aplūkota izcilā 18. gadsimta Baltijas vācu teologa un literāta Gottharda Fridriha Stendera personība un darbība plašā Eiropas apgaismības kontekstā.** *Gotthards Fridrihs Stenders (1714–1796) un apgaismība Baltijā Eiropas kontekstā / Gotthard Friedrich Stender (1714–1796) und die Aufklärung im Baltikum im europäischen Kontext / Gotthard Friedrich Stender (1714–1796) and the Enlightenment in the Baltics in European contexts.* Rīga: LU LFMI, 2018. Sast. LZA īstenā locekle *Dr.philol.* Māra Grudule.

Institūcija: Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts.

3. **Pirmo reizi pēc valsts neatkarības atjaunošanas sniegta aptveroša pēckara desmitgades (1944–1953) mūzikas norišu aina uz Latvijas PSR politisko un sabiedrisko koliziju fona.** *Arnolds Laimonis Klotiņš. Mūzika pēckara stāļinismā: Latvijas mūzikas dzīve un jaunrade 1944–1953.* Rīga: LU LFMI, 2018.

Institūcija: Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts.

4. **Pirmo reizi zinātniskajā apritē ievadīti jauni fakti par 20. gadsimta sākuma jūgendstila arhitektūras mantojuma vietu un nozīmi Latvijas mūsdienu kultūrvīdē.** *Jānis Krasītiņš. Jūgendstila arhitektūra Latvijā = Art Nouveau Architecture in Latvia.* Rīga: Madris, 2018. 304 lpp. (latviešu un angļu valodā).

5. **Mūsdienu ekonomikas un sabiedrības kompleksa izpēte un instrumentu viedās ekonomikas un sabiedrības attīstīšanai Latvijā.** *Simtām pāri. Viedā Latvija.* Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2018. Galvenā redaktore EKOSOC-LV vadītāja LZA akadēmiķe Baiba Rivža, zinātniskā redaktore *Dr.oec.* Elita Jermolajeva, atbildīgā redaktore Ausma Mukāne.

SASNIEGUMI LIETIŠKAJĀ ZINĀTNĒ

6. **Jauna energoefektīva metode ilgi spīdošo pārklājumu iegūšanai uz metāliem.**

Autori: *Mg.phys.* Ivita Bite, *Mg.phys.* Guna Kriķe, *Mg.phys.* Aleksejs Zolotarjovs, *Mg.phys.* Katrīna Laganovska, *Bc.phys.* Krišjānis Auziņš, *Virģinija* Vitola, *Dr.phys.* Krišjānis Šmits, *Dr.habil.phys.* Larisa Grigorjeva, *Dr.habil.phys.* Donats Millers, LZA akadēmiķis *Dr.habil.phys.* Linards Skuja.

Institūcija: Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts.

7. **Izstrādāta jauna neironu mašintulkošanas tehnoloģija.**

Autori: *Dr.sc.comp.* Mārcis Pinnis, *Mg.sc.comp.* Rihards Krišlauks, *Mg.sc.comp.* Matīss Rikters, *Bc.sc.comp.* Roberts Rozis, *Dr.sc.comp.* Raivis Skadiņš, *Mg.sc.comp.* Valters Šics, *Bc.mgt.* Arūrs Vašilevskis, *Dr.sc.comp.* Andrejs Vasiljevs, LZA korespondētājloceklis *Dr.habil.sc.comp.* Juris Borzovs, *Dr.sc.comp.* Jānis Zuters.

Institūcija: SIA "Tilde", Latvijas Universitāte

8. **Konceptuāli jauni nanoģeneratori mehāniskās enerģijas pārvēršanai elektriskajā.**

Autori: *Dr.sc.ing.* Andris Šutka, *Dr.sc.ing.* Kaspars Mālnieks, *Dr.phys.* Artis Linarts, *Mg.sc.ing.* Linards Lapčinskis, *Dr.phys.* Juris Blūms, *Mg.sc.ing.* Ilgvars Gorņevs, *Mg.sc.ing.* Vilnis Jurkāns, *Mg.sc.ing.* Astrīda Bērziņa, LZA akadēmiķis *Dr.habil.phys.* Māris Knite.

Institūcija: Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte, Funkcionālo materiālu tehnoloģiju zinātniskā laboratorija un Tehniskās fizikas institūts.

9. **Uz augu vīrusu bāzes izveidota universāla vakcinu tehnoloģija hronisku saslimšanu ārstēšanai.**

Autori: *Dr.biol.* Ina Baļķe, *Mg.biol.* Gunta Reseviča, Vilija Zeltiņa, LZA korespondētājloceklis *Dr.biol.* Andris Zeltiņš.

Institūcija: Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs.

10. **Perifērās inervācijas loma ādas brūču dzīšanas procesā.**

Autori: *Dr.pharm.* Vadims Parfejevs, prof. Una Riekstiņa, prof. *Lukas Sommer* (Cīrihes Universitāte).

Institūcija: Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāte.

11. **Ar zinātniskiem pētījumiem pamatota smiltsērskšu ekstraktu izstrāde jauno veselības uzlabošanai.**

Autori: LZA korespondētājlocekle *Dr.sc.ing.* Daliņa Segliņa, *Dr.sc.ing.* *Pawel Gornas*, *Dr.sc.ing.* Vitalijs Radenkovs, *Dr.med. vet.* Laima Liepa, *Dr.med.vet.* Ilmārs Dūriņis, *Dr.med.vet.* Inga Piģiņa–Vjačeslavova, *Mg.med.vet.* Evita Zolnere.

Institūcija: Latvijas Lauksaimniecības universitātes Veterinārmedicīnas fakultāte, Dārkopības institūts.

12. **Izstrādāts inovatīvs process multifunkcionāla nanoparainā oglekļa iegūšanai.**

Autori: *Dr.habil.chem.* Gaļina Dobeļe, *Mg.* Aleksandrs Volperts, LZA īstenā loceklis *Dr.ing.* Aivars Žuriņš, *Mg.* Lilija Jašina, *Mg.* Ance Pļavniece, *Ing.* Dmitrijs Djačkovs.

Institūcija: Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PREZIDENTA ATZINĪBAS RAKSTI

1. **Kolektīvā monogrāfija: Nonregular Nanosystems – Theory and Applications. Series: Lecture Notes in Nanoscale Science and Technology, 2018, Vol. 26. Springer 412** [Nesakārtotās nanosistēmas – teorija un pielietojumi].

Autori: *Dr.habil.phys.* Jurijs Šunins (1951–2018), *PhD* Stefano Bellucci, *PhD* Alytis Gruočis, *Dr.paed.* Tamara Lobanova–Shunina.

Institūcija: Kodolfizikas institūts, Fraskati Nacionālā laboratorija, Viļņas Universitātes Vispārējās fizikas un spektroskopijas nodaļa; Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultāte, Aeronautikas institūts, Rīgas Tehniskā universitāte.

2. **Portatīva ierīce ādas vēža agrīnai bezkontakta diagnostikai.**

Autori: *Dr.phys.* Aleksejs Ļihačovs, *Dr.phys.* Ilze Ļihačova, *Dr.phys.* Ilona Kuzmina, *Dr.med.* Aleksandrs Derjabo, *Mg.sc.* Marta Laņģe, *BSc.med.phys.* Emīlija Vija Ploriņa, *Mg.sc.phys.* Ilze Ošiņa, *Dr.phys.* Vanesa Lukinsone, LZA akadēmiķis *Dr.phys.* Jānis Spigulis, *Dr.phys.* Mindaugas Tamošiūnas, *Dr.phys.* Rita Veilande, *Mg.sc.phys.* Mārtiņš Osis, *Bc.phys.* Gatis Tunēns, *Dr.sc.ing.* Dmitrijs Blizņuks, *Dr.sc.ing.* Katrīna Boločko, *Dr.sc.ing.* Pāvels Osipovs, *Dr.sc.ing.* Mihails Kovaļovs, *Mg.sc.* Jurijs Jonass, *Mg.sc.* Gundars Miezītis, *Mg.sc.* Andrejs Kalniņš.

Institūcija: Latvijas Universitātes Atomfizikas un spektroskopijas institūts, Rīgas Tehniskās universitātes Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultāte.

3. **Orģināla pieeja mākslīgo neironu tīklu arhitektūras transformēšanai programmējamo loģisko masīvu struktūrās**

Autori: LZA akadēmiķis *Dr.sc.comp.* Modris Greitāns, *Dr.* Kaspars Ozols, *Mg.sc.ing.* Rihards Novickis, *Mg.sc.ing.* Daniels Jānis Justs.

Institūcija: Elektronikas un datorzinātņu institūts.

4. **Uz DNS pētījumu bāzes iegūtas jaunas atziņas par Skandināvijas pirmiedzīvotāju migrācijas maršrutiem.** Publikācija: *The Genetic Prehistory of the Baltic Sea Region. Nature Communications* Vol. 9, 2018, Article number 442. DOI: 10.1038/s41467-018-02825-9 (Baltijas reģiona ģenētiskā priekšvēsture).

Autori: Alissa Mittnik, Chuan–Chao Wang, Saskia Pfrengle, Mantas Daubaras, LZA īstenā locekle Gunita Zariņa, Fredrik Hallgren, Raili Allmāe, Valery Khartanovich, Vyacheslav Moiseyev, Mari Törv, Anja Furtwängler, Aida Andrades Valtueña, Michal Feldman, Christos Economou, Markku Oinonen, LZA korespondētājloceklis Andrejs Vasks, Elena Balanovska, David Reich, Rimantas Jankauskas, Wolfgang Haak, Stephan Schiffels, Johannes Krause.

Institūcija: t.sk. Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts.

5. **Monogrāfisks pētījums par sanatoriju arhitektūru Latvijā 1918.–1940. gados.**

Karīna Horsta. *Sanatoriju arhitektūra Latvijā: 1918–1940.* Rīga: Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts, Mākslas vēstures pētījumu atbalsta fonds, 2018.

Institūcija: Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts.

Sveicam jubilārus!

2. janvārī – LZA goda locekli **Maiju EINFELDI!**

4. janvārī – LZA īsteno locekli **Tāli MILLERU!**

6. janvārī – LZA korespondētājlocekli **Alfrēdu MILTIŅU!**

6. janvārī – LZA goda doktoru **Aldoni VĒRIŅU!**

8. janvārī – LZA korespondētājlocekli **Jevgeniju BARKANOVU!**

12. janvārī – LZA korespondētājlocekli **Tatjanu DIŽBITI!**

28. janvārī – LZA goda locekli **Jāni STRUPULI!**

Ad multos annos!

Latvijas Zinātņu akadēmija

PASNIEGTI DIPLOMI LZA JAUNIEVĒLĒTAJĀM LOCEKĻIEM

Jaunievēlētie LZA locekļi, LZA vadība un zinātnisko nodaļu vadītāji
Foto – J. Brencis

2018. gada 18. decembrī Latvijas Zinātņu akadēmijas Ziemeļvēstures sēdes laikā LZA prezidents Ojārs Spārītis pasniegta diplomus Rudens pilnsapulcē ievēlētajiem LZA jaunajiem locekļiem. LZA saime papildinājies ar 30 zinātniekiem – deviņiem īstenojamajiem locekļiem, 16 korespondētājlocekļiem, četriem ārzemju un vienu goda locekli.

AICINĀJUMS “ZINĀTNES VĒSTNEŠĀ” 30. JUBILEJAS GADU UZSĀKOT

1989. gada septembrī ar devīzi “Zinātni – Tēvzemes atjaunotnei” pie lasītājiem nonāca pirmais laikraksta “Zinātnes Vēstnesis” numurs. Mēnešraksta izdevēji bija LPSR Zinātņu akadēmija un Latvijas Zinātnieku Savienība. Tam dotais uzdevums – “atspoguļot Latvijas zinātnieku interesējošos jautājumus, nodrošināt daudzveidīgāku zinātnes un sabiedrības kontaktu, parādīt zinātnes fundamentālo lomu sabiedrības attīstībā” (“ZV”. 1989. Nr.1, 1.lpp.).

Jaunais izdevums bija iecerēts kā informatīva telpa, kurā noris dažādus viedokļus pārstāvošu zinātnieku domapmaiņa, kurā iespējams iepazīties ar izdevējzinātnieku dokumentiem, rezolūcijām un lēmumiem, un kurā aktualizēta zinātnieku starptautiskā sadarbība, pētniecības rezultāti, zinātnes dzīves un zinātnes politikas aktualitātes, kā arī profesionālās ētikas jautājumi.

Ar mērķi uzrunāt plašāku auditoriju pirmajos laikraksta numuros raksti publicēti divās valodās – latviešu un krievu. Pirmā izdevuma apjoms – 24 lpp. Kopā ar redakciju, kurā ietilpa Ēvalds Mugerēvičs (atb. red.), Jurijs Artjuhs, Elmārs Beķeris, Mārtiņš Beķers, Juris Ekmanis, Jānis Graudonis, Jānis Kļava, Oskars Martinsons, Ruta Skudra, izdevuma darbību nodrošināja redaktors Guntis Dišlers, mākslinieks Uldis Sosnovskis, mākslinieciskā redaktore Ligita Fedotova, tehniskā redaktore Eleonora Višocka, korektore – Alda Apiņa un Žanna Derkačova. “Zinātnes Vēstneša” izdošana notika izdevniecības “Zinātne” paspārnē.

Līdzīgi, kā pirmā izdevuma redakcijā vērsās pie lasītājiem ar lūgumu “atbalstīt izdevumu ar priekšlikumiem, rakstiem un informācijām”, šodien vērsamies ar aicinājumu pie visiem, kuri piedalījušies “Zinātnes Vēstneša” saturā un formas veidošanā 30 gadu gaitā, dalīties atmiņās un pārdomās par šo laiku un tajā gūto pieredzi.

“Zinātnes Vēstneša” redakcijas vadītāja
redaktore **Ilze Boldāne–Zeļenkova**

LZA JAUNIEVĒLĒTO LOCEKĻU ĪSAS BIOGRĀFIJAS

KORESPONDĒTĀJLOCEKĻI

Turpinājums. Sākums "ZV" 2018. Nr. 20, 21

FIZIKA

Juris PRIKULIS – *Dr.phys.* (2003). LU Ķīmiskās fizikas institūta Zinātniskās padomes priekšsēdētājs, vadošais pētnieks.

Zinātnisko pētījumu virzieni: nanostruktūru optiskās īpašības, plazmonika.

Publicētie darbi: H–indekss – 11, 32 publikācijas SCOPUS datubāzē, 2 patenti.

Pedagoģiskais darbs: mācībspēks Latvijas Universitātes Fizikas, matemātikas un optometrijas fakultātē (FMOF), Ventspils Augstskolas Informācijas tehnoloģiju fakultātē.

Starptautiskā sadarbība: mācības Chalmers Tehniskajā Universitātē, Gēteborgā, Zviedrijā (1963–2003). Sadarbība ar vairākām pētniecības laboratorijām galvenokārt Baltijas un Skandināvijas valstīs, kā arī citur, piemēram, Taivānā.

Zinātniskie projekti: vadītājs ESF un ERANET projektiem, daļa ERAF projektos, Valsts pētījumu programmā un citos projektos.

Organizatoriskais darbs: LZP eksperts, darbs FMOF bakalaura studiju programmas gala pārbaudījumu komisijā.

Anatolijs ŠARAKOVSKIS – *Dr.phys.* (2010). LU Cietvielu fizikas institūta vadošais pētnieks (2010), LU Cietvielu fizikas institūta direktora vietnieks (2013), LU Fizikas un Matemātikas fakultātes docents (2014).

Zinātnisko pētījumu virzieni: materiālzinātne, luminescence, neorganisko materiālu (nanokristālu, stikla keramik) sintēze un raksturošana.

Publicētie darbi: H–indekss – 11, 62 zinātniskie raksti SCI žurnālos un > 20 mutiskie referāti, 2 ielūgtie.

Pedagoģiskais darbs: vadīti 8 bakalaura darbi, 3 maģistra darbi un 3 promocijas darbi. Docents Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē.

Organizatoriskais darbs: LU CFI gadskārtējo konferenču organizētājs, Fizikas un matemātikas domes loceklis, LU Cietvielu fizikas institūta zinātniskās padomes loceklis, Doktorantūras kolas "Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas" padomes priekšsēdētājs, Fizikas, astronomijas un mehānikas doktora studiju padomes loceklis, vairāku zinātnisko žurnālu viesredaktors.

Zinātniskie projekti: dalība 8 zinātniskajos projektos: 6 projektu galvenais izpildītājs, 2 projektu vadītājs.

Atzinības: LZA nozīmīgākais sasniegums 2017. gadā lietišķajā zinātnē; Ludviga un Māra Jansonu balva, LZA (2010); LZA Jauno zinātnieku balva (2006); LU Fonda Kristapa Morberga stipendiju konkursa laureāts (2004).

INŽENIERZINĀTNES

Jurģis PORIŅŠ – *Dr.sc.ing.* (2008). Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Elektronikas un telekomunikāciju fakultātes (ETF) profesors (2015), RTU ETF dekāns (2015), RTU ETF Telekomunikāciju institūta vadošais pētnieks (2008).

Zinātnisko pētījumu virzieni: teorētiskā un eksperimentālā šķiedru optika un nelineārā šķiedru optika, nelineāro optisko efektu izpēte un pielietojums šķiedru optikas pārraides sistēmās (ŠOPS); metodes optisko šķiedru un optisko sakaru līniju un sistēmu parametru mērīšanai un novērtēšanai; polarizācijas efekti un to novērtējums optiskajās šķiedrās; optisko viļņgurdāles sistēmu un elementu izpēte, izstrāde; optisko pastiprinātāju izpēte; drošuma modelēšana un novērtējums sakaru līnijās; sensoru un sensoru tīklu izpēte un izstrāde, sakaru līniju, pārraides sistēmu un telekomunikāciju tīklu apmācības metožu pilnveidošana.

Publicētie darbi: H indekss – 4, publicētas 90 publikācijas starptautiski citējamās un recenzētās zinātniskos izdevumos un konferenču tēzū krājumos (no tām 37 SCOPUS), tai skaitā 8 zinātniskās monogrāfijas un 14 patenti, no kuriem 4 ir Eiropas Savienības patenti. 7 raksti publicēti populārzinātniskos žurnālos. Dalība ar referātiem 72 starptautiskajās un Latvijas zinātniskajās un tehniskajās konferencēs.

Pedagoģiskais darbs: 10 doktorantu darbu vadīšana, 51 maģistra darbu vadīšana, 52 bakalaura darbu vadīšana, 8 lekciju kursi.

Zinātniskie projekti: 22 Eiropas Savienības, Latvijas zinātnes padomes, Izglītības un zinātnes ministrijas un RTU projektu un programmu vadītājs un dalībnieks.

Organizatoriskais darbs: RTU Senāta Stratēģijas komisijas priekšsēdētāja vietnieks, Elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozaru ekspertu padomes loceklis, LR Satiksmes ministrijas Elektronisko sakaru nozares padomes loceklis, RTU Zinātnes padomes loceklis, Latvijas Optikas biedrības (Eiropas optikas biedrības filiāle) prezidents (2013–2015), Latvijas Zinātnes padomes ekspertu komisijas "Inženierzinātnes un datorzinātnes" zinātnes nozares "Elektronika un telekomunikācijas" eksperts, LR Satiksmes ministrijas darba grupa "Elektronisko sakaru nozares padomes ekspertu darba grupa" eksperts, Amerikas optiskās biedrības biedrs, Elektronikas un Datorzinātņu institūta starptautiskās konsultatīvās padomes priekšsēdētājs, RTU Dekānu padomes loceklis RTU ETF profesoru padomes loceklis, 5 Starptautiskās zinātniskās konferences komitejas loceklis; 4 žurnālu redkolēģijas loceklis; Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācijas (LETERA) valdes loceklis.

Atzinības: Inženiera Jāņa Lintera prēmija, atzinības raksts un piemiņas medaļa par nopelniem Latvijas elektronisko sakaru attīstībā, studentu sagatavošanā un ieguldījumu zinātnē (2016), RTU rektora atzinības raksti (2011, 2012, 2016, 2017), Latvijas Telekomunikāciju asociācijas atzinības raksts (2012), Latvijas Studentu apvienības Gada balva (2005).

MEHĀNIKA

Jevgenijs BARKANOVŠ – *Dr.sc.ing.* (1993). RTU profesors, Materiālu un konstrukciju institūta vadošais pētnieks.

Zinātnisko pētījumu virzieni: galīgo elementu metode, kompozītmateriālu mehānika, konstrukciju dinamika un stiprība, svārstību dzišana, apgrieztās problēmas, optimizācija.

Publicētie darbi: 3 mācību grāmatas, 2 grāmatu redaktors, 124 zinātniskas publikācijas, no tām 59 SCOPUS datu bāzē, 92 konferenču tēzes, H–indekss – 10.

Pedagoģiskais darbs: zinātniskais vadītājs 3 aizstāvētiem promocijas darbiem, atbildīgais pasniedzējs par 5 izstrādātiem mācību priekšmetiem, vieslektors Vācijā, Krievijā u.c.

Zinātniskie projekti: 2 starptautisku projektu koordinators, t.sk. ES 7. programmas projekts un Taivānas–Latvijas–Lietuvas zinātniskās sadarbības fonda pētījumu projekts; 7 starptautisku projektu zinātniskais vadītājs.

Organizatoriskais darbs: Būvniecības un arhitektūras nozares profesoru padomes loceklis un sekretārs, Promocijas padomes RTU P–03 un RTU P–06 loceklis, RTU Akadēmiskās sapulces loceklis, Latvijas Nacionālās mehānikas apvienības loceklis, Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas eksperts, LZP eksperts, ES 7. ietvarprogrammas un ES HORIZON2020 programmas eksperts, dažādu starptautisko konferenču zinātnisko komiteju un zinātnisko žurnālu redkolēģijas loceklis.

Atzinības: RTU rektora atzinības raksti.

PĀRTIKAS TEHNOLOĢIJA

Tatjana ĶINCE (dz. Rakčejeva) – *Dr.sc.ing.* (2006). Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) Pārtikas Tehnoloģijas fakultātes (PTF) profesore un vadošā pētniece.

Zinātniskie pētījumu virzieni: jaunu pārtikas produktu izstrāde un kvalitātes izvērtējums; pārtikas produktu derīguma termiņa pagarināšanas iespējas; pārtikas produktu apstrādes alternatīvas metodes.

Publicētie darbi: vairāk nekā 90 publikācijas. Zinātnisko pētījumu rezultāti iekļauti divu monogrāfiju vairākās nodaļās.

Pedagoģiskais darbs: LLU PTF Pārtikas Tehnoloģijas katedras profesore un vadošā pētniece, akadēmiskās maģistra studiju programmas "Pārtikas zinātne" direktore. Lasa PTF studentiem lekcijas par alternatīviem procesiem, pārtikas produktu derīguma termiņu un tā analīzi, kosmētiku, tehnoloģiskajām iekārtām. 3 aizstāvētu promocijas darbu un 17 maģistra darbu vadītāja.

Atzinības: 2015. gadā saņēmusi atzinības rakstu par sekmīgu LLMZA jauno zinātnieku konkursam iesniegtā darba vadīšanu, 2006. gadā saņēma veicināšanas balvu Zemkopības ministrijas un Vides ministrijas rīkotā konkursā "Sējējs – 2006" konkursa grupā "Zinātne lauku attīstībai" topošo zinātnieku grupā par darbu "Bioloģiski aktivēti graudi kviešu maizes ražošanā".

LAUKSAIMNIECĪBAS ZINĀTNE

Gunārs LĀCIS – *PhD.* (2010). Dārzkopības institūta vadošais pētnieks, Zinātniskās padomes priekšsēdētājas vietnieks, Ģenētikas un biotehnoloģiju nodaļas vadītājs.

Zinātniskie pētījumu virzieni: Auglaugu ģenētika, ģenētisko resursu izpēte, molekulārās bioloģijas pielietojums auglaugu ģenētisko resursu izpētē, selekcijā un iedzīmtības mehānismu izpētē.

Zinātniskās publikācijas: kopējais skaits – 51 publikācija, t.sk., 30 zinātniskie raksti indeksēti SCOPUS/Web of Science), H indekss (SCOPUS) – 9. Pētījumu rezultāti prezentēti 34 starptautiskās zinātniskās konferencēs.

Zinātniskie projekti: Piedalījies 10 starptautisko, 7 ESF un ERAF, kā arī 16 nacionālo projektu realizācijā, t.sk., bijis 6 projektu vadītājs vai Latvijas pārstāvis.

Pedagoģiskais darbs: G. Lāča vadībā aizstāvēti 3 maģistra un 2 bakalaura darbi.

Organizatoriskā darbība: The European Cooperative Programme for Plant Genetic Resources (ECPGR) *Malus/Pyrus* un *Prunus* darba grupu loceklis, Zviedrijas lauksaimniecības zinātņu universitāte, augu selekcijas programma, konsultatīvās padomes loceklis, Latvijas delegāts EK Horizon 2020 programmkomitejā Sociālie izaicinājumi 2 (SC2) – Pārtikas drošība, ilgtspējīga lauksaimniecība un mežsaimniecība, jūras, jūras un iekšējo ūdeņu pētniecība un bioekonomika, Latvijas Zemkopības ministrijas Ģenētisko resursu padomes loceklis, Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas īstenais loceklis, Latvijas Zinātnes padomes eksperts, Starptautiskās zinātniskās konferences "Sustainable Fruit Growing: From Plant to Product" rakstu krājuma redkolēģijas loceklis, vadītājs (2016).

Atzinības: LZA 2014. gada zinātniskie sasniegumi (2015), LR Zemkopības ministrijas medaļa "Par centību" un LLMZA Atzinības raksts (2017).

VETERINĀRMEDICĪNA

Anda VALDOVSKA – *Dr.med.vet.* (2008.). LLU Veterinārmedicīnas fakultātes vadošā pētniece, profesore, LLU Biotehnoloģiju zinātniskās laboratorijas vadītāja; LLMZA īstenā locekle.

Zinātnisko pētījumu virzieni: Pārtikas un ūdens mikrobiālais piesārņojums; antibiotiku rezistento mikroorganismu izplatība dzīvniekiem un apkārtējā vidē; antibiotiku lietošanai alternatīvu metožu izpēte; audos notiekošo procesu imūnhistohimiskā izpēte.

Publicētie darbi: 24 publikācijas Web of Sciences (t.sk.SCOPUS) datu bāzēs; citēta 27 reizes; H–indekss – 3; reģistrēti 3 PCT un 3 LV patenti.

Pedagoģiskais darbs: Zinātniskā vadītāja 5 promocijas darbiem (1 aizstāvēts) un 24 maģistra darbiem. Oficiālā recenzente 7 promocijas darbiem. LLU Veterinārmedicīnas fakultātes profesionālās maģistra studiju programmas "Pārtikas higiēna" vadītāja. Izstrādāti un vadīti LLU Veterinārmedicīnas fakultātes studiju programmas 3 studiju kursi – "Pārtikas toksikoloģija"; "Pārtikas tirgūzinības"; "Bakterioloģija, mikoloģija un virusoloģija". Eiropas Komisijas apstiprināto TEMPUS un ERASMUS projektu saturiskā vadītāja un lektore par pārtikas nekaitīguma jautājumiem.

Zinātniskie projekti: 11 zinātnisko projektu vadītāja vai izpildītāja, t.sk., ES7 ietvarprogrammā (FP7 EUROLEGUME), ERAF, LZP, ZM, VPP AgroBioRes.

Organizatoriskais un eksperta darbs: LZP eksperte zinātnes nozarē "Veterinārmedicīnas zinātne"; LZP Lauksaimniecības, Vides, Zemes un Meža zinātņu ekspertu komisijas locekle; Zemkopības ministrijas 4 Starpinstiuciju darba grupu locekle; NJF (Ziemeļvalstu Lauksaimniecības zinātnieku asociācija) biedre; Veterinārmedicīnas zinātnes nozares Promocijas padomes locekle.

Atzinības: LLU Rektora pateicības raksts "Par godprātīgu pedagoģisko un aktīvu zinātnisko darbu Universitātē"; LR Zemkopības ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas konkursa "Sējējs" laureāte (2006).

EKONOMIKA

Gundars BĒRZIŅŠ – *Dr.sc.admin.* (2013). Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes profesors, dekāns, Ekonomikas un vadības zinātniskā institūta vadošais pētnieks, Rīgas Ekonomikas augstskolas (*Stockholm School of Economics in Riga*) valdes loceklis, Latvijas Universitātes studentu Biznesa inkubatora padomes loceklis. Iepriekš ieņēmis Latvijas Universitātes Finanšu un uzskaites departamenta direktora amatu, vēlāk Latvijas Universitātes Kanclera amatu. Ilgu laiku darbojies arī privātajā biznesā.

Zinātniskie pētījumu virzieni: reģionālā politika, vadības teorijas, uzņēmējdarbības stratēģijas un politikas vadība, stratēģiskā un operatīvā plānošana, publiskā sektora stratēģiskā vadīšana, jaunākās pētniecības metodes vadības un ekonomikas zinātnēs, produktu dizains un attīstība.

Publicētie darbi: vairāk nekā 170 zinātnisko rakstu/tēzu autors, referāti starptautiskās konferencēs – 15, populārzinātniskie raksti – 16.

Pedagoģiskais darbs: 3 doktoranti, 4 docētie studiju kursi, 2 studiju kursi izstrādē, 67 bakalaura un 19 maģistra darbu vadītājs, 87 bakalaura un 22 maģistra darbu recenzents.

Zinātniskie projekti: dalība 4 starptautiskos projektos, 6 Latvijas projektos.

Organizatoriskais un eksperta darbs: Latvijas Universitātes (LU) Senāta Stratēģijas komisijas loceklis; LU Senāta Finanšu un budžeta komisijas loceklis; LU Senāta Akadēmiskā personāla grupas loceklis; LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes Domes loceklis; LU Biznesa, vadības un ekonomikas Stratēģijas padomes loceklis; LU Studentu Biznesa inkubatora padomes loceklis, Starptautiskās atvērto inovāciju platformas "DEMOLA Latvia" sadarbībā ar RTU, LU un LIAA, konsultants, LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes ikgadējās starptautiskās konferences "New Challenges of Economic and Business Development" orgkomitejas dalībnieks, IV Pasaules latviešu zinātnieku kongresa orgkomitejas loceklis, Sociālo zinātņu sekcijas "Vadmotīvs: "Latvija globālajā piegāžu un vērtību ķēdēs"" vadītājs (2018. gada jūnijs), Biznesa izglītības asociācijas "The Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB)" loceklis, atbildīgais mācībspēks LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes studiju programmu Ekonomikas un Vadībzinātnes studiju virziena sagatavošanai licencēšanai, akreditācijai, atkārtotai akreditācijai (vairāk nekā 200 studiju kursu pārraudzība), Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes izdevuma "Journal of Economics and Management Research" redkolēģijas loceklis, LZP eksperta tiesības vadībzinātnē.

Atzinības: Izglītības un zinātnes ministra Kārļa Šadurska pateicība par ieguldījumu IV Pasaules latviešu zinātnieku kongresa norisē (2018).

LITERĀTURZINĀTNE

Pauls DAIJA – *Dr.philol.* (2013). Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts (no 2006), Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultāte (2008–2012), Latvijas Nacionālās bibliotēkas Letonikas un Baltijas centrs (no 2017).

Zinātnisko pētījumu virzieni: Latviešu literatūras un kultūras vēsture 18. un 19. gadsimtā, salīdzināmā literatūrzinātne, vācbaltiešu un latviešu kultūras kontakti, literatūras sociālā vēsture, Baltijas apgaismības kultūras vēsture.

Publicētie darbi (2005–2018): 2 zinātniskās monogrāfijas, līdzautors 2 kolektīvās zinātniskās monogrāfijās, 57 zinātniskie raksti Latvijas un starptautiskos izdevumos, 13 konferenču tēzes, 42 populārzinātniski raksti un recenzijas.

Zinātniskie projekti: "Stiprintot zināšanu sabiedrību: starpdisciplināras pieejas sabiedrības iesaistei digitālā kultūras mantojuma radīšanā" (ERAF), "Kultūra un identitātes Latvijā" (VPP), "Identitātes estētika: literatūra, folkloras un māksla – nacionālās identitātes vēsturiskās zīmes un mūsdienu simboli" (VPP), "Kultūras kultūra: robežvēstījumu politika un poētika" (ESF), "Latviešu literatūras vēstures pamatproblēmu izpēte" (LZP).

Starptautiskā sadarbība: Dalība projektos "Medienpraktiken der Aufklärung" (Erasmus+), "Research and Web Project of Estonian older Literature EEVA" (Igaunijas valsts pētījumu programma), "The History of Baltic Written Culture" (Igaunijas Zinātņu akadēmija), "Rise of Literacy" (Europeana). Stažēšanās Veimāras Gētes biedrībā, Igaunijas Zinātņu akadēmijas Anderes un Tuglas Literatūras centrā, Greifswaldes Ernsta Morica Arndta Universitātes Filozofijas fakultātē, Freiburga Alberta Ludviga Universitātes Vācu seminārā.

Organizatoriskais darbs: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta Zinātniskās padomes loceklis (2017–2021), LZP eksperts (2014–2017), humanitāro zinātņu žurnāla "Letonica" galvenais redaktors (no 2013; iekļauts SCOPUS datubāzē).

Atzinības: Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Pateicības raksts par 2017. gada sasniegumu teorētiskajā zinātnē (2018); Nominācija apbalvojuma "Laiks Ziedonim" kategorijā "Zinātne. Taureņu uzbrukums" (2016); Eiropas Zinātņu un mākslas akadēmijas veicināšanas (mazā Feliksa) balva (2013).

Turpinājums nāmajā numurā

EUROfusion PROGRAMMAS IZPILDDIREKTORA TONIJA DONĒ VIZĪTE LATVIJĀ

Vienas no lielākajām zinātniskās pētniecības programmām Eiropā – EUROfusion – programmas izpildītājs Tonijs Donē (Tony Donné) ar viesošanās vizīti Latvijā 13.–14. decembrī uzsāka vizītes konsorcijs dalībvalstīs.

2014. gada 9. oktobrī Eiropas Savienības dalībvalstis un Šveices zinātniskās institūcijas parakstīja konsorcijs vienošanos, kas reglamentē Eiropas sadarbību kodolsintēzes pētniecības jomā. Šīs vienošanās ietvaros, kas tika nosaukta par EUROfusion programmu, tiek sniegts zinātniskais un tehniskais atbalsts ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) – Starptautiskā eksperimentālā kodoltermiskās sintēzes reaktora – attīstībai. Šobrīd konsorcijs dalībvalstīm pievienojies ir arī Ukraina. Tas ir pirmais pasaulē eksperimentālais kodolsintēzes reaktors, kas pašlaik tiek būvēts Francijā. EUROfusion programma veicina arī nākamās paaudzes demonstrācijas kodolsintēzes reaktora – DEMO (Demonstration Fusion Power Reactor) – būvēšanu, kas kļūs par paraugu kodolsintēzes reaktoru ieviešanai visā pasaulē (<https://www.euro-fusion.org>).

Savu apmeklējumu Latvijā T. Donē uzsāka, apciemojot Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidentu, akademiķi Ojāru Spārīti, ar kuru tika apspriesti vizītes un programmas mērķi un sadarbības iespējas. Akadēmijā visiem interesentiem tika nolasīta lekcija par Eiropas kodolsintēzes pētniecības attīstību un perspektīvām. Vizīte turpinājās Izglītības un zinātnes ministrijā, tiekoties ar valsts sekretāri Līgu Lejiņu un pārstāvjiem, kā arī ar Valsts izglītības attīstības aģentūras Pētniecības starptautisko programmu nodaļas vadītāju Dr. Maiju Bunduli. Diena tika pabeigta ar Latvijas Universitātes rektora un akademiķa Indriķa Muiznieka, projektā iesaistīto dalībnieku un jaunā universitātes Akadēmiskā centra apmeklējumu.

Apmeklējuma otrā diena norisinājās Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtā (LU CFI), kas akademiķa Andra Šternberga vadībā ir projekta koordinējošā institūcija Latvijā. Gandrīz visa Tonija Donē zinātniskā karjera ir saistīta ar plazmas diagnostiku dažādos kodoltermiskās sintēzes reaktoros, un vairāk nekā 25 gadus viņš ir cieši iesaistīts ITER projektēšanā un diagnostikas pētījumu izstrādē, tāpēc LU CFI tika nolasīta lekcija "Kodolsintēze: no zinātniskās fantastikas par zinātnes faktu". Lekcijas laikā tika skaidrots par enerģijas iegūšanu kodolsintēzes reaktoros, parādīti ieguvumi, salīdzinot ar kodoldališanās reaktoriem, un stāstīts par pašreizējiem pētījumiem, problēmām un izaicinājumiem.

Latvijas zinātnieki LU CFI vadībā ir veiksmīgi piedalījušies kodolsintēzes problēmu risināšanā arī iepriekšējā Eiropas Savienības ietvarprogrammā Euratom. Šobrīd jaunajā Apvārsnis 2020 programmā akademiķa Andra Šternberga koordinētā Latvijas EUROfusion Laboratorija apvieno zinātniekus no LU CFI, LU Ķīmiskās fizikas institūta (LU ĶFI) un LU Fizikas institūta (LU FI).

LU CFI vadošā pētnieka, akademiķa Jura Purāna vadībā tiek veikti pētījumi kodolsintēzes reaktoros izmantotu radiācijas un karstuma izturību tēraudu izpētei. Pētījumos ir iegūta unikāla informācija par atomu struktūru oksīdu nanodaļiņās šajos tēraudos un par šo oksīdu nanodaļiņu veidošanos plazmas izlādes laikā (informatīvs video par projektu <https://www.youtube.com/watch?v=OGq15WBI8A>).

Savukārt LU CFI vadošā pētnieka Dr. habil. phys. Jevgēnija Kotomina laboratorijā pēta kodolsintēzes reaktoros izmantotu Mg–Al oksīdu materiālu radiācijas stabilitāti un radiācijas ietekmi uz šo materiālu struktūru, kā arī nodarbojas ar spēcīga magnētiskā lauka ietekmes datormodelēšanu. LU CFI vadošās pētnieces Dr. phys. Jeļenas Butikovas uzraudzībā norisinās pētījumi, kas veltīti plazmu skarošo sienu materiālu diagnostikai reaktora kamerā, un iekļauj reaktora sienu materiālu piemaisījumu, kas rodas plazmas izlādes laikā, kvantitatīvā un kvalitatīvā sastāva un to iespējamās dziļumu profilu noteikšanu ar lāzerinducētās caursītes spektroskopijas metodi.

Savukārt LU CFI vadošā pētnieka Dr. phys. Anatolija Popova projekts, kas veltīts kodolsintēzes reaktora materiālu defektu evolūcijas un struktūru nesakārtotības eksperimentālai un teorētiskai analīzei, ir liels nesens LU CFI sasniegums, jo projekta izpildei nepieciešamais finansējums no EUROfusion programmas sīvā konkursa ir iegūts šī gada oktobrī.

Latvijas EUROfusion programmas partneri – LU ĶFI vadošā pētniece Dr. chem. Gunta Ķizāne ar kolēģiem pēta berilija saturu kodolsintēzes reaktora materiālos, trītiņa ķīmisko formu novērtēšanu un reaktora materiālu un putekļu analīzi. LU FI vadošais pētnieks Dr. phys. Imants Kaldre kopā ar institūta pētniekiem izstrādā skaitliskos modeļus magnetohidrodinamiskās plūsmas aprakstam porainā vidē, kā arī veic siltuma bilances aprēķinus divertora (ierīce, caur kuru tiek izvadīti reaktora darbības laikā radušies atkritumi) efektivitātes novērtējumam.

Līga Grīnberga, LU Cietvielu fizikas institūts

No kreisās LU CFI direktora vietnieks zinātniskajā darbā Andris Šternbergs, LU CFI vadošā pētniece Līga Grīnberga, EUROfusion programmas izpildītājs Tonijs Donē, LZA prezidents Ojārs Spārītis

Tonija Donē lekcija LZA Senāta zālē

FRANCIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTA EMANUELA MAKRONA UZRUNA CICERONA BALVAS PASNIEGŠANAS CEREMONIJĀ

Rīgā, 2018. gada 6. decembrī

LZA Senāta Priekšsēdētāja kungs, LZA Prezidenta kungs, dāmas un kungi, esmu ārkārtīgi priecīgs saņemt Cicerona balvu no Latvijas Zinātņu akadēmijas un izsaku par to sirsnīgu pateicību.

Ar Jūsu starpniecību, Priekšsēdētāja kungs, es vēlos pateikties Latvijas tautai, tās prezidentam un valdībai par šo balvu, kas ir kā simbols mūsu valstu "ciešajai draudzībai un labajām attiecībām", citējot prezidentu Fransuā Miterānu, kurš bija pirmais Eiropas valstu vadītājs, kurš oficiālā vizītē apmeklēja Lietuvu, Latviju un Igauniju 1992. gadā.

Latvijas valsts dibināšanas simtgades svinības visa 2018. gada garumā bija iespēja vēl vairāk stiprināt Latvijas un Francijas divpusējās attiecības. Šajā pavasarī Orsē muzejā tika

atklāta fantastiskā izstāde "Nepieradinātās dvēseles", kas deva iespēju izcelt šos Eiropas māksliniekus no Baltijas reģiona, kuri deva ieguldījumu nacionālās apziņas veidošanās procesā. Es sveicu nozīmīgu Latvijas lomu šīs izstādes organizēšanā, kas šobrīd jau tiek izstādīta Baltijas valstīs.

Šī izstāde, kuru atklāja četri prezidenti, klātesot trīs Baltijas valstu kultūras ministriem un Latvijas Ārlietu ministram, iezīmēja ražīgu kontaktu virknes sākumu, konkrēti ar prezidentu Raimondu Vējonī. Francijas un Latvijas ārlietu ministri izstādes atklāšanas dienā parakstīja Stratēģiskās partnerības rīcības plānu, kurā turpmākajiem 5 gadiem iezīmēti ambiciozi darba mērķi Francijas un Latvijas attiecībām visās divpusējās attiecību nozarēs. Vienlaikus trausmainajā un neskaidrajā starptautiskajā kontekstā ir svarīgi turpināt ciešo sadarbību, kura izveidojusies mūsu valstu starpā, īpaši aizsardzības un

drošības nozarēs. Tas ir mūsu abu interesēs. Tas ir Eiropas projekta interesēs.

Francija un Latvija ir cieši saistītas savā izvēlē par labu Eiropai, vēlmē par spēcīgu Eiropu, par Eiropu, kura spēj pasargāt savus pilsoņus un pasargāt sevi no ārējiem riskiem. Latvija šodien ir pirmajā solidaritātes līnijā Eiropas Savienībā, un tas tamdēļ, ka Latvija vēl pirms 2004. gada izdarīja apņēmīgu izvēli pārvarēt grūtības, lai būtu Eiropas projekta kodolā un nestu Eiropas vērtības.

Pirms 2019. gada atnākšanas, kad kopīgi atzīmēsīm Rīgas atbrīvošanas kauju simtgadi, es vēlreiz vēlos paust Francijas apņēmību suverēnas, vienotas un demokrātiskas Eiropas vārdā.

Es Jums pateicos.

Tulk. no franču valodas **Katrīna Lerhe**, Francijas vēstniecība Latvijā

VALSTS ZINĀTNISKĀS KVALIFIKĀCIJAS KOMISIJAS PĀRSKATS PAR DARBU 2018. GADĀ

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija (VZKK) 2018. gadā 9 sedēs izskatīja 132 promocijas darbus, no tiem seši tika atgriezti promocijas padomei darba uzlabošanai, divi no tiem tika skatīti VZKK vēlreiz un virzīti aizstāvēšanai, 24 darbi atdoti promocijas padomēm ar lēmumu "var aizstāvēt pēc recenzijā minēto trūkumu novēršanas". Izskatīto promocijas darbu skaits turpina samazināties (2017. gadā – 148).

2018. gadā izskatītie promocijas darbi pa specialitātēm iedalās šādi (iekavās 2017. gadā izskatīto darbu skaits): bioloģija – 6 (5), būvzinātne – 6 (2), datorzinātne – 2 (3), ekonomika – 9 (10), vadībzinātne – 3 (3), elektronika un telekomunikācijas – 1 (3), enerģētika – 2 (5), elektrotehnika – 4 (1), farmācija – 1 (4), fizika – 9 (7), informācijas tehnoloģijas – 3 (4), tiesību zinātne – 8 (7), ķīmija un ķīmijas inženierzinātnes – 13 (10), lauksaimniecības zinātne – 3 (3), literatūrzinātne – 1 (2), folkloristikā 2 (0), materiālzinātne – 1 (6), mākslas zinātne – 3 (2), matemātika – 0 (1), medicīna 12 (16), mehānika 1 (1), mašīnzinātne – 1 (1), mežzinātne – 2 (3), pārtikas zinātne – 5 (5), pedagoģija – 8 (8), psiholoģija – 3 (2), socioloģija un politikas zinātne – 0 (1), transports un satiksme – 3 (4), valodniecība – 4 (3), veterinārmedicīna – 3 (1), vides zinātne – 7 (6).

Augstskolas pēc izskatīto promocijas darbu skaita: LU – 46 (44), RTU – 32 (37), LLU – 16 (17), DU – 7 (10), RSU – 12 (17), RISEBA – 5 (3), Liepājas Universitāte – 3 (2), BA "Turība" – 3 (4), Latvijas Mākslas akadēmija – 1 (0), Latvijas Mūzikas akadēmija – 1 (0), Baltijas Starptautiskā akadēmija – 4 (6), TSI – 1 (2), Vidzemes augstskola – 1.

Ilgā Jansone, VZK komisijas priekšsēdētāja

SĀKAS LATVIJAS STARPTAUTISKO KONTEKSTU IZPĒTE PROJEKTĀ INTERFRAME–LV

Latvijas Zinātņu akadēmijā (LZA) 2019. gada 8. janvārī notika projekta "Latvijas valsts un sabiedrības izaicinājumi un to risinājumi starptautiskā kontekstā (INTERFRAME–LV)" (2019–2021) darba grupas sanāksme. INTERFRAME–LV ir viens no pieciem Valsts pētījumu programmas "Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai" projektiem, kura būtība ir novērtēt tieši dažādu globālo norišu ietekmi uz Latvijas sabiedrību un tautsaimniecību un izstrādāt tālākās attīstības scenāriju. Projekta īstenotājs ir LZA – vadītāja akademiķe Baiba Rivža, kā partneriem piedaloties Latvijas Lauksaimniecības universitātei (LLU) Dr. oec. Andras Zvirbules vadībā, Latvijas Universitātei (LU) – Dr. oec. Inna Romānova, Rīgas Stradiņa universitātei (RSU) – Dr. sc. inf. Sergejs Kruks, Agroresursu un ekonomikas institūtam (AREI) – Dr. oec. Ligita Melece.

Sanāksmē Inguna Paredne no INTERFRAME–LV pārraugošās Studiju un zinātnes administrācijas akcentēja projekta rezultātu nozīmīgumu, t. sk. to izmantošanu politikas veidotāju darbā, piemēram, jaunā Nacionālā attīstības plāna (NAP) izstrādē. LZA prezidents Ojārs Spārītis dalījās informācijā, ka 13. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā izskanējusi cerīga ideja NAP konkrētākā pozīcijā arī zinātnes lomu un uzdevumus, zinātniskā darba novērtēšanas kritērijus, t. sk. atdevi tautsaimniecībā, bet ar attiecīgām konsekvencēm budžetā zinātnes finansēšanai.

Baiba Rivža uzsvēra INTERFRAME–LV lielos uzdevumus cilvēkkapitāla attīstībai, t. sk. jauno zinātnieku sagatavošanā, nozaru speciālistu apmācībā, starpdisciplināritātes attīstīšanā, dalībā starptautiskos sadarbības tīklos, starptautiskās konferences. Projekta rezultātu popularizēšanai, domu apmaiņai

Foto – A. Koemecs

un kontaktu veidošanai jāizmanto tāda efektīva aktivitāte kā reģionālie forumi, iesaistot pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmējus. INTERFRAME–LV ir jāsekmē ciešā zinātnes un prakses kopdarbība maksimāli labvēlīgam sabiedrības un tautsaimniecības attīstības rezultātam, pētniekiem sastrādājoties arī ar Ekonomikas ministriju, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, Latvijas Pašvaldību savienību u.c. vadošajām institūcijām, kā arī veicinot plašas sabiedrības izpratni par pētniecības lomu.

Turpinājums – 4.lpp.

PAR ĪSTERMIŅA ZINĀTNISKĀM VIZĪTĒM 2019. GADĀ

Ikvienam Latvijas zinātnieks var pieteikties īstermiņa mobilitātes vizītei uz ārvalstu zinātnisko centru/institūtu, kas ietilpst Latvijas Zinātņu akadēmijas partnerakadēmiju administrēto institūciju lokā. Vairākas LZA partnerakadēmijas (piem. Igaunijas, Lietuvas, Itālijas, Izraēlas ZA u.c.) atbalsta īstermiņa mobilitātes vizītes neatkarīgi no zinātnieka pamatdarba vietas, t.i. zinātniskā institūcija, universitāte vai tml. Vizīšu mērķi var būt visdažādākie: kopīgi pētījumi, sadarbības uzsākšana, darbs bibliotēkā, arhīvos un/vai piedalīšanās zinātniskā konferencē. Pētījumu tematikai nav ierobežojumu, taču vizītes mērķim jābūt saskaņotam ar sadarbības partneri ārvalstīs.

Mobilitātes vizīšu kārtību nosaka LZA Valdes apstiprinātie "Noteikumi par Latvijas zinātnieku īstermiņa mobilitātes vizītēm un ārvalstu zinātnieku uzņemšanu LZA divpusējās zinātniskās sadarbības līgumu ietvaros", kas atrodami LZA mājaslapas sadaļā Starptautiskie sakari/Divpusējā sadarbība.

NI! Lūdzu, ņemiet vērā, ka sadarbībā ar Bulgārijas, Polijas un Ungārijas zinātņu akadēmijām prioritāras ir vizītes divpusējo sadarbības projektu izpildei, taču atbalstītas tiek arī individuālas vizītes. Savukārt jaunais līgums starp LZA un Čehijas ZA paredz atbalstu tikai kopīgiem projektiem.

Par vizīšu finansiālo pusi. Akadēmijas pielieto izmaksu sadales modeli, proti, LZA partnerakadēmija finansiāli nodrošina Latvijas zinātnieka uzturēšanos konkrētajā valstī (apmaksā viesnīcas vai tml. izdevumus un līgumā paredzēto dienas naudu) atbilstoši vizītes darba programmai. Svarīgi: vizītes dalībniekam pašam jārisina starptautiskā transporta biļešu samaksas jautājums. LZA, savukārt, nodrošina partnerakadēmiju nominēto zinātnieku uzturēšanos Latvijā un saskaņo zinātnisko programmu. Vieszinātnieki, kas ierodas LZA sadarbības līgumu ietvaros, galvenokārt tiek izmitināti Akadēmijas viesu istabās 14. stāvā.

Lūdzam iesniegt pieteikumus 2019. gada vizītēm līdz **30. aprīlim** (ja uz kādu no valstīm gada kvota nebūs piepildīta, pieteikumu pieņemsim līdz 2019. gada 25. oktobrim). Informācijai tel. 67227391, mob. 26478619 vai e-pasts: int@lza.lv.

Divpusējās sadarbības apmaiņas braucieni 2018. gadā

Nr. p.k.	LZA partnerinstitūcija – zinātņu akadēmija (ZA)	Apmaiņu kvota vai pēc vienošanās (***)	Īpaši nosacījumi un ieteikumi	2018. gadā izmantoto dienu (vizīšu) skaits	
				No Latvijas	Uz Latviju
1	Austrijas ZA	***	Tikai Austrijas ZA institūti	–	–
2	Baltkrievijas NZA	50 dienas		6(1)	38 (7)
3	Berlīnes–Brandenburgas ZA	6 nedēļas	Tikai kopprojekti	–	–
4	Bulgārijas ZA	12 nedēļas		18 (3)	34 (5)
5	Čehijas ZA		Tikai kopprojekti	18 (2)	10 (2)
6	Gruzijas ZA	4 nedēļas		–	–
7	Igaunijas ZA	75 dienas		19 (2)	75 (7)
8	Itālijas ZA	60 dienas		4 (1)	–
9	Izraēlas ZA	6 nedēļas		–	–
10	Lietuvas ZA	75 dienas		67 (13)	52 (14)
11	Melnkalnes ZA	21 diena		–	–
12	Polijas ZA	100 dienas		34 (2)	77 (9)
13	Slovākijas ZA	21 diena		–	–
14	Ukrainas NZA	30 dienas		–	–
15	Ungārijas ZA	7+7 dienas	1 vizīte (proj.) 1 vizīte (ind.)	6 (2)	16 (3)
16	Zviedrijas Hum. ZA	28 dienas		28 (3)	–
	KOPĀ:			200 (29)	302 (47)

Informāciju sagatavoja **Kristaps Broks**, LZA Starptautisko sakaru nodaļa

KONKURSS

LU Cietvielu fizikas institūts izsludina konkursu uz Cietvielu elektronisko struktūru datormodelēšanas laboratorijas vadītāja vietu

Amata pienākumu veikšanai nepieciešamās prasības

1. Izglītība: Doktora vai habilitētā doktora zinātniskais grāds;
2. Profesionālā pieredze: pieredze pētnieciskās struktūrvienības vai zinātnisku projektu vadīšanā;
3. Profesionālas prasmes:
  - specializācija cietvielu kvantu ķīmijas jomā un datorprogrammu zināšana aprēķiniem no pirmajiem principiem;
  - pieredze funkcionālu materiālu un nanomateriālu elektroniskās struktūras aprēķinos pielietošanai enerģētikā;
  - pieredze sadarbībā ar eksperimentālām grupām.
4. Citas prasmes:
  - sadarbības, saskarsmes un komunikācijas prasmes;
  - prasme lietiski risināt darba jautājumus gan ar laboratorijas personālu, gan ar LU CFI administrāciju;
  - spēja veicināt personāla profesionālo izaugsmi;
  - prasme ikdienas darbā izmantot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas.

Iesniedzamie dokumenti

Pretendents ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc konkursa izsludināšanas dienas iesniedz LU CFI Personāla daļā šādus dokumentus:

- iesniegumu par piedalīšanos konkursā;
- dokumentu norakstus, kas apliecina nepieciešamos akadēmiskos un zinātniskos grādus;
- pretendenta dzīves un darba gājumu (curriculum vitae), kurā norādīta arī pētniecības, akadēmiskā, administratīvā un organizatoriskā darba pieredze, publicēto darbu saraksts pēdējo 6 gadu laikā, vadīto projektu saraksts;
- citus dokumentus, ko pretendents vēlas pievienot iesniegumam, lai pilnīgāk raksturotu savu kvalifikāciju.

Laboratorijas vadītājs tiks ievēlēts Cietvielu fizikas institūta Zinātniskās padomes sēdē. Pirms vēlēšanām notiks pretendentu programmu uzklaušāšana paplašinātās Zinātniskās padomes sēdē.

Pieteikumi iesniedzami mēneša laikā no sludinājuma publicēšanas brīža, Kengaraga ielā 8, 338. istabā vai sekretariātā 204. istabā. Tālrunis uzziņām 67260556.

LĪDZ 18. JANVĀRIM LZA APSKATĀMA ILZES SMILDZIŅAS DARBU IZSTĀDE

Vēl dažas dienas – līdz 18. janvārim – LZA otrā stāva izstāžu zālē apskatāma mākslinieces Ilzes Smildziņas darbu izstāde "Tāle".

Māksliniece ir piedalījusies dažādos internacionālos konkursos un projektos, tostarp "ArtParis" mākslas izstādē, pārstāvot Saatchionline mākslas galeriju (2011), 6. Pekinas Starptautiskajā Mākslas biennālē (2015), "Paint One Another Know One Another" konkursa izstādē Pekinā (2016), Art Gemini konkursa finalistu izstādē Londonā (2017, 2018), kā arī mākslas simpozijos Francijā, Baltkrievijā, Somijā, Indijā un Kīprā. Savas karjeras laikā māksliniece ir rīkojusi arī vairākas personalizētas. I. Smildziņas mākslas darbi atrodami privātkolekcijās Kanādā, Beļģijā, Francijā, Zviedrijā, Vācijā, Īrijā, ASV, Baltkrievijā un Latvijā, Ķīnas Nacionālās mākslinieku asociācijas kolekcijā un Luciano Benetton kolekcijā.

Savos darbos māksliniece atspoguļo pasauli mums visapkārt, vienmēr iekļaujot simbolisma elementus. Vai tās būtu sapņainas debesis, vai ikdienišķas pilsētas ainas, objektu vieglās formas un krāsas ar maigiem gaismas pieskārieniem rada šķietamas ilūzijas efektu, ļaujot vaļu fantāzijas lidojumam. Ilzes

Smildziņas mākslas darbu radītā noskaņa atgādina par to, cik dzīve ir mainīga, un par nepieciešamību novērtēt ik mirkli.

Avots – LZA mājaslapa
Foto – J. Brencis

SĀKAS LATVIJAS STARPTAUTISKO KONTEKSTU IZPĒTE PROJEKTĀ INTERFRAME–LV

Turpinājums no 3.lpp.

Latvijas starptautisko kontekstu izpētes jomas starp projekta partneriem sadalās šādi: LLU – digitalizācijas ekosistēmas ar stratēģisku virzību uz ražošanas ekosistēmu digitalizāciju; LU – sabiedrības radikalizācijas ekonomiskās sekas, ģeogrāfiskā noslāņošanās, sabiedrības novecošana un noslāņošanās; AREI – klimata pārmaiņu raksturs un ietekme Ziemeļeiropā, tostarp Latvijā, identificējot apdraudētākās nozares, klimata pārmaiņu samazināšanas pasākumi ES un Latvijā; RSU – neeilītes cilvēku rīcībspēja, sociālā kapitāla izmantošana, identitātes un drošības jautājumi, drošības koncepta izstrāde.

INTERFRAME–LV raksturojas ar pētnieku partnerības pēctecību, zinātniekiem no partnerorganizācijām LLU, LU, RSU jau starpdisciplināri sadarbojoties Valsts pētījumu programmā EKOSOC–LV (2014–2018). Tāpēc daļēji tiek turpinātas arī iepriekšējās tēmas, tikai izceļot globālo kontekstu, un šo pēctecību uzsvēr arī līdzīgā emblēma ar šūnu motīvu.

Tieši Latvijas starptautisko kontekstu, globalizācijas ietekmēto procesu un tendenču izpēte un pārzināšana nepieciešama, lai saprastu gan to pozitīvo, gan negatīvo iespaidu, būtu tam gatavi, labāk izmantotu iespējas un novērstu apdraudējumus.

Sagatavoja **Ausma Mukāne**

Aizstāvēšana

2019. gada 7. februārī plkst. 10.00 Latvijas Universitātes Pedagoģijas zinātnes nozares promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Imantas 7. līnijā 1, 100. auditorijā

MĀRTIŅŠ VEIDE

aizstāvēs promocijas darbu "Mācīšanās no eksistenciālās pieredzes dzīves kvalitātei" pedagoģijas doktora (*Dr.paed.*) zinātniskā grāda iegūšanai nozaru pedagoģijas apakšnozarē.

Recenzenti: *Dr.paed., Mg.phil.* Zanda Rubene (Latvijas Universitāte); *Dr.paed.* Velta Lūbina (Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Latvija); *Dr.psych., Mg.sc.sal.* Maija Zakriņevska (Rīgas Starptautiskā Ekonomikas un Biznesa Administrācijas augstskola, Latvija).

Ar promocijas darbu un tā kopsavilkumu var iepazīties Latvijas Universitātes Daudznozaru bibliotēkā Raiņa bulvārī 19, Rīgā.

***

LLU Pārtikas zinātnes nozares Pārtikas procesu un iekārtu, Pārtikas mikrobioloģijas un Pārtikas produktu kvalitātes apakšnozaru promocijas padomes atklātā sēdē 2018. gada 14. decembrī **IGORS ŠEPELEVS** aizstāvēja promocijas darbu un viņam tika piešķirts inženierzinātņu doktora zi-

nātniskais grāds (*Dr.sc.ing.*) pārtikas zinātnes nozarē. Balsošanas rezultāti: par – 8, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

BSA Tiesību zinātnes nozares un Civiltiesību apakšnozaru promocijas padomes atklātā sēdē 2018. gada 14. decembrī **SALAVATS DILMUKHAMETOVS** aizstāvēja promocijas darbu un viņam tika piešķirts LR tiesību zinātnes doktora grāds (*Ph.D.*) civiltiesībās. Balsošanas rezultāti: par – 6, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

RTU elektrotehnikas nozares promocijas padome P–14 2018. gada 18. decembra sēdē piešķīra **VIESTURAM ZIMACKIM** inženierzinātņu doktora zinātnisko grādu elektrisko mašīnu un iekārtu apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 9, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

RTU Promocijas padome P–18 2018. gada 19. decembra sēdē piešķīra **SANTAI STEPINAI** inženierzinātņu doktora zinātnisko grādu materiālzinātnes nozares polimēri un kompozītmateriāli apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 13, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

LLU Mežzinātnes un Materiālzinātnes nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2018. gada 20. decembrī **INDULIS BRAUNERS** aizstāvēja

promocijas darbu un viņam piešķirts Doktora grāds (*Dr.silv.*) mežzinātnes nozarē, meža ekoloģijas un mežkopības apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 11, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

LLU Mežzinātnes un Materiālzinātnes nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2018. gada 20. decembrī **KASPARS POLMANIS** aizstāvēja promocijas darbu un viņam piešķirts doktora grāds (*Dr.silv.*) mežzinātnes nozarē, meža ekoloģijas un mežkopības apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 11, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

LLU Lauksaimniecības zinātņu nozares Laukkopības apakšnozaru promocijas padomes atklātā sēdē 2018. gada 21. decembrī **DZINTRA DĒKENA** aizstāvēja promocijas darbu un viņai piešķirts lauksaimniecības doktora zinātniskais grāds (*Dr. agr.*) laukkopības apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 9, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

LLU Veterinārmedicīnas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2018. gada 28. decembrī **AIJA MĀLNIECE** aizstāvēja promocijas darbu un viņai piešķirts doktora grāds (*Dr.med.vet.*) veterinārmedicīnas nozarē, ķirurģijas apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 7, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

Redaktore Ilze Boldāne–Zejenkova

"Zinātnes Vēstnesis"

Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.

Reģistrācijas apliecība nr. 75.

Izdevējs: Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Zinātnes padome, Latvijas Zinātnieku savienība.

"Science Bulletin". Latvian Academy of Sciences, Latvian Council of Science, Association of Latvian Scientists.

"Zinātnes Vēstnesis" redakcijas padome: akadēmiskais Tālais Jundzis (vadītājs), LZA Prezidents Ojārs Spārītis, LZA ģenerālsekretārs Andrejs Siliņš, LZA Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš, akadēmiskā Raita Karnīte, Baiba Rīvža, Jānis Spigulis, Pēteris Trāpen-

cieris, un LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrevica; Jānis Kloviņš un Arnis Kokorevičs (LZP); Uldis Grāvičs (LZS).

Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.

Tāl. 67212706, 67225361, 26593299, fakss 67821153.

E-pasts: zinatnes.vestnesis@lza.lv; http://www.lza.lv

Indekss 77165. Iespiests: SIA Zemgus LB